

Inleiding: Toespraak voorzitter

Inleiding congres pedagogenplatform 2004

Welkom

Ons logo heeft de kleur purper; in een boekje over symbolen las ik dat bij de Byzantijnen purper staat voor waardigheid & soevereiniteit. Laten we dit vasthouden.

Sinds vorig jaar zijn we 1 jaar verder. Wie waren er vorig jaar ook al? Er blijkt behoorlijk wat continuïteit te zijn in de achterban.

De meeste van de aanwezigen blijken pedagogisch ondersteuner van groepsleiding, hoofden, beleidsmedewerkers in kinderopvanginstellingen. Deze vormen achterban, andere aanwezigen zijn vandaag belangstellende toehoorders. Dit congres bedoeld voor communicatie met achterban. Ik verzoek toehoorders om ook vooral te luisteren naar wat pedagogen uit de praktijk te vertellen hebben.

Terugblik

Vorig jaar de aftrap:

Cadeautje van Van Gennip van MOgroep voor het Journaal: pedagogen konden wel weg.

Gereageerd in NRC, met Tavecchio

Start met aarzelend begin in NRC,

In dat interview en ook in dialoog tussen Puk & Tavecchio op dat congres werd gezegd:

pedagogen kiezen de kant van het kind.

Ik zou nu het beeld van pedagogen als zorgzame mensen die kiezen voor de zwakkere kinderen willen bijstellen tot een ander: dat van **gezonde egoïsten** die aardig voor het eigen belang weten op te komen. Want slecht opgevoede kinderen, daar kun je later behoorlijk last van krijgen.

Het gaat dus niet om partij kiezen voor kinderen, maar om het algemeen belang van het goed opvoeden van kinderen. Het is dus ons eigen belang, (kinderopvang-)kinderen van nu moeten straks als wij met pensioen zijn onze samenleving vormgeven.

Mischa de Winter ging in een congres MOgroep over Operatie JONG nog verder:

Overheid zou iedere instelling die zich met kinderen bezighoudt, verplichte pedagogische eisen moeten stellen. Zelfs, het is bijna ouderwets, opvoedingsdoelen, opvoeden tot democratie. Immers als zij waarde hecht aan de democratische samenleving, dan is het in het algemeen belang dat je kinderen daartoe opvoedt. Zeker in een tijd dat er veel kinderen zijn die niet uit een democratische traditie voortkomen. (Hoop dat ik hem goed citeer, had hem graag hier willen hebben, maar dat is niet gelukt.)

Het visiedocument van de MOgroep spreekt in dit verband van de bijdrage van kinderopvang tot een **duurzame samenleving**.

Dat was dus even naar aanleiding van onze start vorig jaar.

Belangrijker was dat Wilma Schepers van MK ons tweemaandelijks plek gaf in haar blad. Daar zijn we erg blij mee en ik hoop dat jullie dat hebben gemerkt.

Dit jaar heeft verder veel aandacht gevraagd voor de **Wet Kinderopvang**

Wij hadden graag meer pedagogiek in de WK/AMvB gehad en hebben ons daarover dan ook uitgesproken in een brief naar de tweede kamer. We waren verbijsterd over de laatste beslissing van enkele partijen om de AMvB helemaal te schrappen. (Overigens staan de 4 items van **Riksen** nu in de toelichting op de wet. Dat betekent dat onder verantwoorde kinderopvang wordt verstaan dat je werkt aan emotionele veiligheid, persoonlijke en sociale competenties en overdracht van waarden en normen).

Er zijn ondernemingen die zich hebben gestoord aan onze opstelling waarin we stelden dat de concurrentie ook goedwillende ondernemers wel eens zou kunnen gaan dwingen om onder de norm te gaan werken. Sommige leden van de MOgroep hebben ons dat niet in dank afgenomen. Zij vonden

dat we daarmee de kinderopvang in een kwaad daglicht stelden. Dat is niet onze bedoeling geweest. Als de concurrent om de hoek kwaad wil, dan is het op een gegeven moment het kiezen tussen kwaliteit en werkgelegenheid, dat was onze oprechte zorg. Sommige ondernemers deelden die zorg.

Dat is toch het spanningsveld waarin wij opereren: natuurlijk zijn wij loyaal aan de branche, maar we zijn er niet voor niets: wij zullen nog wel vaker de **lastige luis zijn in de pels van de branche**. De kracht van het platform is, dat het wordt bemenst door pedagogen die in de organisaties werken en dus weten dat er ook klanten en banen behouden moeten worden en dat organisaties financieel scherp moeten opereren. Dat er soms gewoekerd moet worden met ruimte en dat arbeidsvoorwaarden en wensen van klanten soms op gespannen voet kunnen staan met pedagogische belangen. **Wij weten wat er speelt en juist daarom zijn wij in staat** om binnen de werkelijkheid van de markt de pedagogiek voor het voetlicht te houden.

Dat de brancheorganisaties staan voor kwaliteit blijkt nu wel uit het concept **convenant** dat er ligt. (Dat is mede ontwikkeld door BOiNK, maar van hen hadden we niet anders verwacht; die hebben zich consequent duidelijk gepresenteerd als pleitbezorger van hoge pedagogische normen.) Het convenant zit beter in elkaar en omvat meer dan de AMvB. Misschien is het toch zo dat de branche het zelf beter kan dan het ministerie...

Onze vraag is nu: als in het convenant de **minimumkwaliteit** is vastgelegd, dan kan men zich daar als ondernemer niet op profileren. *Iedereen* zal daar immers aan voldoen. De Branche gaat nu dus meer kwaliteit leveren dan in convenant is vastgelegd. De MOgroep sprak in een gesprek wat we met ze hadden dan ook van een **groeidocument**.

Wij dagen de Branche uit, en daarmee ook onszelf. Want de Branche, daar horen wij bij. Wij hopen onze bijdrage te kunnen leveren. Want laten we wel wezen: wat in het convenant staat is wel het minimum.

Het is te verwachten dat wij meer verstaan onder kwaliteitsnormen. We zijn al bezig met een document waarin we die kwaliteit, waarover in het land al consensus bestaat, proberen vast te leggen. Het platform heeft een aanzet gemaakt en in een van de workshops van vandaag, de workshop Basiskwaliteit, verwachten we voeding hierover te krijgen van jullie.

Nu het convenant is aangenomen door achterbannen van BOiNK en Brancheverenigingen, komt er een ministeriele beleidsbrief, die als basis dient voor inspectie.

Interessant is dan hoe je zo'n convenant omzet in een inspectieprotocol. Leidster/ kind ratio en groeps grootte zijn makkelijk te inspecteren. Maar hoe beoordeel je of er voldoende wordt gewerkt aan emotionele veiligheid, persoonlijke en sociale competenties van kinderen en overdracht van normen en waarden?

Kunnen we nu stellen dat de overheid de kinderopvang in de steek laat? Of gaat zij nog een goede pedagogische **ondersteuningsstructuur** initiëren? Waarin kinderopvanginstellingen, de brancheorganisaties, de wetenschap, steunfuncties, databanken, uitgevers, de concurrentiebelangen zullen weten te overstijgen en collegiaal samenwerken om de kwaliteit een goede impuls te geven? Wij hebben daar een eerste advies over geformuleerd en onze contacten met het ministerie maken dat wij erop vertrouwen ook bij het vervolg betrokken te zullen worden. Momenteel zoekt het ministerie naar een geschikte persoon voor een onderzoek naar de mogelijkheden van een pedagogische kennisstructuur.

We hebben dus intussen niet stilgezeten. Ik zal nu iets gaan vertellen over onze andere activiteiten van het afgelopen jaar. Dat gaat van start met nog even terugkijken op het vorige congres:

Twee verzoeken van het congres in 2003:

- Veel behoefte aan **uitwisseling**. We hebben geadviseerd hiertoe regionale overleggen op te richten. Zijn die er nu? Wie? Voorts hebben we eenmaal een digitale **nieuwsbrief** verzonden. Hierin kunnen informatie, oproepen enz. worden opgenomen. We hebben hiertoe besloten om voor de achterban helder te houden welke mail van de kerngroep komt en toch mogelijk te maken dat jullie elkaar met vragen en informatie kunt vinden.

Vandaag is ook een van de **workshops** gewijd aan uitwisseling: de marktplaats, voor mensen die graag vertellen over dat wat ze ontwikkeld hebben of gebruiken binnen hun organisaties en anderen daarvan willen laten meeprofiteren.

- Verzoek om platform ook te laten werken t.b.v. **peuterspeelzalen**. Wij hebben besloten om dat nog even niet te doen. Vonden het beter om eerst als kinderopvangplatform voet aan de grond te krijgen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat speelzalen minder pedagogiek behoeven. Gesuggereerd om pedagogenplatform voor speelzaalpedagogen op te zetten en eventueel later te kijken hoe we bij elkaar kunnen komen.

Hoe is de stand van zaken?

Behandelde onderwerpen:

Afgelopen jaar ook een start gemaakt met behandelen van inhoudelijke onderwerpen: Voordat we een onderwerp in de vergadering aan de orde stellen, doen we een oproep via de email aan de achterban om input. Die input doet mee tijdens de discussie in ons overleg.

- Als vervolg op een van de workshops van het eerste congres hebben we een aanvang gemaakt met de discussie over de **rol van de pedagoog**. Adviserend, ondersteunend, ontwikkelend, ook bewakend? Spreken we van *een* soort van pedagoog, of moeten we pedagogen onderscheiden op verschillende niveaus in de organisatie? En wat is de relatie van de rol van de pedagoog met de ondersteuningsstructuur? Eerste neerslag van de discussie in het MK van september.
- Kinderopvang voor **inburgeraars**: in de voorbereiding van de WK was er sprake van dat kinderopvang voor inburgeraars aan minder kwaliteitseisen zou moeten voldoen vanwege het bijzondere karakter. De conclusie van het pedagogenplatform luidt: als je wilt dat nieuwe kinderen inburgeren, dan moet de kwaliteit van opvang van die kinderen juist hoog zijn. En gezien de complexiteit van de doelgroep zou het zo kunnen zijn, dat je er eerder meer dan minder eisen aan moet stellen. Overigens is de uitzonderingsbepaling niet doorgegaan en moet opvang van inburgeraars gewoon aan de wet voldoen. Het standpunt over de inburgeraars is verschenen in MK. We zijn nu bezig om het te verbreden tot doelgroepen. Een notitie is in de maak.
- Als vervolg op het congres '03: Wel of geen **stimuleringsprogramma's**. Kinderopvang van goede kwaliteit stimuleert voldoende en neemt de ontwikkelingsfase van het kind als uitgangspunt, of het nou wel of niet een achterstand heeft. Programma's kunnen wel ondersteunend zijn aan groepsleiding bij het ontwikkelen van een uitdagend aanbod en een goede speelomgeving voor kinderen.

Uit de workshops van vorig jaar, nog niet aan toegekomen maar wel gepland:

- **Open deuren**. Uit de workshop: het gaat om ruimte voor initiatieven voor kinderen, maar ook om de ruimte voor groepsleiding om zelf invloed uit te oefenen om het proces naar "open deuren". Vervolgens dat open deuren geen doel moet zijn maar middel. In convenant is het mogelijke misbruik wat van open deuren beleid kan worden verwacht, behoorlijk uitgesloten.

Agenda van november

We hebben ook nog een verlanglijstje:

- o Gender (op welke manier, behalve meer mannen als groepsleiding, zou beter tegemoet gekomen moeten worden aan het verschil tussen jongens en meisjes)
- o Opleidingen (voorstel congres 2003)
- o Kinderdagverblijven en peuterspeelzalen, integratie?
- o Diversiteit en ouderbetrokkenheid

Het thema van vandaag:

onderzoek en de betekenis daarvan voor onze rol als pedagogen:

Instellingen ontwikkelen visies, werkvormen, interventies, trainingen. Wat is het effect? Welke kwaliteitsinstrumenten en –criteria leiden tot.....

Ja, wat: wat is de gewenste **output van goede kinderopvangpedagogiek**: welbevinden van kinderen op het moment dat ze in de opvang zitten? Welbevinden spreekt aan, je kunt het direct waarnemen, je kunt het onderzoeken. Dat sluit aan bij de trend van de tijd dat we alles willen kunnen meten.

Of willen we ook weten wat kinderopvang doet met kinderen in een verder gelegen perspectief? Dat is veel moeilijker te onderzoeken. Toch zou het een interessant onderzoeksdoel kunnen zijn. Niet eerder zijn er op zo grote schaal kinderen opgevangen in institutionele voorzieningen. Je zou bijna kunnen spreken van een cultuuromslag in de opvoeding.

Minder pretentius, maar ook boeiend is het om het effect te onderzoeken op de kwaliteit van de opvang, dus op de aanbodkant, het pedagogisch klimaat.

Ik noem **een paar onderzoeken** die momenteel lopen:

- o NCOK bezig met grootschalig kwaliteitsonderzoek. Maar ook andere onderzoeken:
- o Singer naar samen spelen & samen conflicten oplossen bij peuters;
- o project Mutant wordt vergezeld van actie-onderzoek op gebied van diversiteit & ouderbetrokkenheid;
- o SKON implementeert video-interactiebegeleiding & laat dat direct onderzoeken door het Kohnstamminstituut,
- o Catalpa kinderopvang doet samen met de Universiteit Nijmegen een onderzoek naar het eigen kwaliteitssysteem binnen de eigen organisatie.

Instellingen ontwikkelen, wetenschappers zouden die ontwikkelingen moeten onderzoeken op hun effect. Zo zouden instellingen & wetenschap kunnen samenwerken en zo zou de wetenschap een plek kunnen vinden in de pedagogische ondersteuningsstructuur waar het ministerie mee bezig is.

Thema van vandaag: wat betekenen die onderzoeken voor de praktijk van de kinderopvang en voor de rol van ons als pedagogen?

Twee onderzoekers hebben we bereid gevonden om vandaag een presentatie te verzorgen.

Vanmiddag is een van de workshops gewijd aan de betekenis van deze en andere onderzoeken voor de praktijk van ons pedagogen.

Hiermee kom ik aan het **einde van mijn inleiding** en wil ik overgaan tot de aankondiging van de eerste presentatie van vandaag.